

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כ שבט תשע"ט: הדלקת נרות: ירושלים 4:31 תל-אביב: 4:45 חיפה 4:35 מוצאי שבת: ירושלים: 5:21 תל-אביב: 5:21 חיפה: 5:45 ר"ת: 6:24

פרשת יתרו

הכרת הטוב והודיה

מופץ השבוע
"בריאות ורפואה" – 114

להכיר ולזכור הטובות שמקבל ממיטיבו ולהודות לו על כך!

נלמד מהפסוק: "אשר שם האחד גרשום כי אמר גר הייתי בארץ נכריה ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרי ויעלני..." (פרק יח-ג,ד)

למדנו מפסוקים אלו, כיצד הנציח משה רבינו לדורות, הניסים והטובות שעשה הקב"ה עמו, בכך שקרא לבניו בשמות הממחישים את המצב שהיה נתון בו, ואת ישועת ה' שנעשה עמו, זאת כדי לזכור יום יום תמידין כסדרן את חסדי ה' ואת גודל חובת השעבוד להש"ת על כך.

מדת הכרת הטוב מחייבת את מקבל הטובה שלא להשאיר אדיש ביחס לנותן הטובה. לא להתעלם ממנו ולא לשכוח. הדבר הראשון והמימדי שמתחייב המוטב הוא אמירת תודה בכנות. זה ה"תשלום" הראשוני והמינמלי שאדם יכול לגמול למטיבו. וככל שיותר משבח את מטיבו ומנהנה אותו, אף בדברים בעלמא של שבח והודיה, כך מהודר ומשובח יותר.

הדברים הללו ידועים ופשוטים ביותר לכל אינשי, ולכאורה אך למוותר לחזור עליהם. ואמנם לא היינו נזקקים להזכירם אילולא העובדה שראינו מובא (בספר בית אמי) על אחת הרבניות המפורסמות בב"ב שאירחה את נכדתה לסעודה והנכדה החמיאה לה: "סתא האוכל טעים מאוד!" והסתא העירה לה מיד, בעדינות: "אצלנו אין מדברים על אוכל!"

וכמו שמצינו באמת אצל גדולי תורה ואנשי מעלה שהתבטאו "אצלנו לא מדברים ולא עושים ענין מאוכל". שכן באמת עניני אוכל וגשמיות לא תפסו אצלם מקום כלל. אך, אם כן, נשאלת השאלה: כשבני הבית או אורחים מבחוץ שנהנים מסעודה המוגשת לפניהם, האם הם צריכים לחשוש מלדבר על אוכל ולראות את הענין ה"גשמי" הזה באור שלילי, כביכול, שלא מדברים עליו?!

כמובן התשובה היא: אף כי מדריגתם הרוחנית הגבוהה של ה"נותנים" מחייבת אותם לא לדבר על אוכל (כאמרת הרבנית לנכדתה) אבל, מאידך, חובת הכרת הטובה של ה"מקבלים" מחייבת אותם דוקא כן לדבר על האוכל. לעשות מזה ענין; להלל, לשבח ולהחמיא למי שטרח להכין את הסעודה. וזה לא מחמת פחיתות דרגה, חלילה, אלא אדרבה. זה מתוך מעלה רוחנית נשגבה!

ניתן להשוות זאת לאמרתו הידועה של הגה"צ רבי ישראל סנלטר זצ"ל, שהמחשבה והדאגה לגשמיות של הזולת היא הרוחניות שלי! כך גם דברי השבח וההודיה על הגשמיות שקיבלתי ממטיבי היא הרוחניות שלי! ולא רק שלא מגונה לדבר על זה, אלא זו חובה ראשונה במעלה! והרי לפני הקב"ה בכבודו ובעצמו, גם אם זכינו למדריגה רוחנית נשגבה ביותר, אנו משבחים אותו ומודים לו על כל האוכל ועל עניני הגשמיות שנותן לנו ברוב טובו, בחן ובחסד וברחמים. על הלחם והמוזון. על הארץ על המחיה ועל פירותיה. וכי יעלה על הדעת שהאדם הרוחני ביותר, שמפרט לפני הבורא את כל הפרטים הגשמיים הארציים ביותר, כדי להודות עליהם, וכי ירד בכך משהו מדרגתו הרוחנית?!

והלא מצוות רבות תלויות דוקא באכילה ה"גשמית" הזו, כמו סימני ר"ה, אכילת ערב יו"כ. סעודות שבת ויו"ט. סעודות מצוה. משלוחי מנות. אכילות ליל הסדר וכו', וכי לא עושים מזה ענין? והבאנו בעבר מספר דוגמאות מגדולי ישראל ששיבחו מאוד, בפני האורחים, את האוכל שהוגש לפניהם ועשו מזה ענין גדול, כהכרת הטוב לרבנית שטרחו, ולא ראו בזה פחיתות כבוד. חלילה.

"כולנו חייבים לו הכרת הטוב"...

אברך פנה לגאון רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל וביקש ברכה לילדו שיתקבל לחיידר שנרשם אליו. ר' אברהם שהבין כי סיכוייו להתקבל אפסיים... הציע: "אני אתקשר למנהל. הוא תלמיד ישיבת טשיביץ ולא יזיק שאתקשר אליו..."

מתקשר רבי אברהם: "אפשר לדבר עם המנהל בקשר לילד פלוני?... סגן המנהל שהיה מעברו השני של הקו השיב: "המנהל בחו"ל חבל לדבר איתו... אבל לא שייך להכניס עוד ילדים. הכיתה מלאה עד אפס מקום..."

ממשיך רבי אברהם: "תוכל למסור משהו בטלפון למנהל? והלה משיב: "אתה סתם מכביד עלי, תדע שאם יכניסו עוד ילד או שנים הם יהיו מהקהילה שלנו... והילד הזה אין לו סיכויים. אביו סתם מודמיין וחולם שיכניסו אותו..."

רבי אברהם לא אומר נואש: "בבקשה רק תאמרו למנהל כי אברהם גנחובסקי התקשר, וביקש למסור כי כולנו חייבים הרבה הכרת הטוב לאבא של הילד, כי הוא תלמיד חכם והוא חשוב בעיני אלוקים ואדם. וחובה להכיר לו טובה, על כי יש בדור תלמיד חכם כזה. אני, אתה והמנהל חייבים לו, לאביו וסבו... ובאמת כולם חייבים הכרת הטוב למשפחה הזו כי הם צאצאים ממש בן אחר בן לרבי יוסף קארו זצ"ל. והילד עצמו מצויין, כשרוני ובעל מדות אצילות ממש כאבותיו ואבות אבותיו..."

ואכן, שלא כצפוי, דבריו המרגשים שיצאו מהלב התקבלו. הילד לומד כיום בין כותלי החיידר ומצליח מאוד. ראש וראשון לכל דבר שבקדושה.

עפ"י ויאמר הנני

עלון "איש לרעהו" פרשת יתרו הוקדש לעילוי נשמותיהם של

ר' מרדכי אליעזר בן ר' שמואל זינדל הכהן נלב"ע י"ב בשבט גרינשפן ז"ל
מרת ליבה בת ר' משה ז"ל נלב"ע י"ח בשבט ויינשטיין ז"ל

ה.נ.צ.ב.ה.

להזהר שלא לפגוע בכבודם של תלמידי חכמים!

נלמד מהפסוק: "כל הנוגע בהר מות יומת" (פרק יט-יב)
ודרש החפץ חיים (בספרו עה"ת): ומה אם הר שאין בו דעת ואינו מרגיש כלום, מכל מקום נתקדש על ידי קבלת התורה, עד שהזהירו כל ישראל מלנגוע בקצהו, קל וחומר למי שנוגע ופוגע בכבודו של תלמיד חכם, שלמד את התורה גופה, ושיש בו דעת ומרגיש העלבון, על אחת כמה וכמה שהנוגע בו כנוגע בבבת עינו.

אמרו חז"ל בגמרא (מכות כג.): "כמה טפשאי שאר אינשי [=כמה טיפשים רוב האנשים] דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבא [=שקמים ועומדים מפני ספר תורה ולא עומדים בפני אדם גדול בתורה] עיי"ש בגמרא.

והקשה הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל (בספר שלמי מועד): אם מדובר באנשים שמכבדים את התורה ולכן קמים בפניה, לא מובן מדוע אינם קמים בפני גברא רבה. הרי התורה ציוותה זאת עפ"י דברי חז"ל ש"והדרת פני זקן" הוא זקן שקנה חכמה. ואם אינם מאמינים בדרשה זו של חז"ל הרי הם כופרים בתורה שבע"פ והם "רשעים" ולא "טיפשים"!!

ומבאר רבי שלמה זלמן, כי אותם אנשים יודעים רק כי חכמי התורה הם המורים דרך לעם בדרכי התורה והמצוות, כדוגמת שעון המורה את שעות היום, אבל גדלותו של תלמיד חכם שדבוק בה' ומתעצם בקדושת התורה, דבר זה הוא למעלה מהשגתם.

וזהו שאמרו חז"ל כמה טפשים אותם אנשים שקמים בפני ספר התורה מחמת שמבינים עד כמה קדוש הוא ויש לקום מפניו, ואינם מבינים שגם תלמיד חכם עצמו יש בו מהבחינה הזאת וקדושתו כקדושת ספר התורה.

נמצאנו למדים כי הגורם העיקרי לחוסר הערכה והכבוד לתלמידי חכמים, שעלול להגיע עד לכדי זילזול וביזוי כבודם, נובע מחוסר מודעות ליקרת מעלת האדם שמרומם מלימוד התורה וידיעתה. ואם אנשים היו מבינים מה גודל רוממותו של האדם מכח התורה שעמל ויגע בה, היו מתייחסים אליו בהתאם.

וחוסר מודעות זו מצוי בדרך כלל באופן טבעי אצל פשוטי העם. ונמחיש זאת במקרים שאירעו במציאות, כמו למשל הדוגמה הבאה אותה ציין פעם הגר"ר קרלינשטיין זצ"ל בשיחתו: ידוע ומפורסם ביקורו של ראש הממשלה ב.ג. במעונו של החזון איש בתקופת הסערה של גזירת גיוס בנות. לפני הביקור, היו עסקנים חרדים ידועים, שדאגו מאוד מה יהיה בפגישה. הרי החזון איש לא "דיפלומט". מה הוא ידבר עם ראש הממשלה? הרי צריך לשכנע אותו נגד הגזירה. באו לתת עצות לחזון איש כיצד לשכנע את האדם הזה. איך לדבר ועל איזה נקודות לתת את הדגש... ולא השכילו להבין אותם "יועצים" את ערכו הנשגב של מי שמתמסר כל ימיו ללימוד תורה לשמה ממש, שעליו אמר התנא' זוכה לדברים הרבה' וכו'. וכי לחזון איש צריך ליתן עצות? הרי הוא זה שמייעץ לכולם, וכדתנן "ונהנין ממנו עצה ותושיה"!

החזון איש עצמו התייחס באירוניה לתופעה הזו. היה זה כאשר באותם ימים הגיעה גם אשה אחת אל החזון איש ואמרה כי יש לה עסק משפחתי ומס הכנסה יורד לחייה. עושים לה צרות צרורות. ומכיוון ששמעה כי ראש הממשלה מגיע לפגישה עם החזון איש, היא מבקשת אם אפשר שהחזון איש ידבר איתו בענין זה של מס הכנסה, שיפסיקו להציק לה אחת ולתמיד. הזדמנות נפלאה...

ומה החזון איש הגיב לבקשתה? כשיצאה האשה אמר החזון איש: "היא דיברה ממש לענין יותר מכולם... כי כל השאר נתנו לי עצות"... הנה כי כן, פשוטי העם מביטים על רום מעלתו של הגדול בענקים ו"בוחנים" אותו לפי המושגים הצרים והמזומצמים שלהם והצפיות לעזרה ממנו, בהתאם לשפל מדריגתם זו...

אדם התרגל לבחון את הזולת, להעריכו ולכבדו, רק לפי המושגים שלו ולפי מצבו האישי, ומכאן נובע חוסר האיוון הנכון ביחסי הכבוד שבין אדם לחברו. וכגון אם רואה לפניו אדם מסכן לבוש קרעים, נוטה שלא להעריכו... אך כשמאן דהו ילחש לו כי הלה הוא באמת עשיר מופלג, מיד משתנה היחס אליו מקצה לקצה.

דוגמא מענינת לענין זה, שמענו לאחרונה מפי הגאון רבי דורון

"אתה הפסדת לעצמך"

פעם הגיע אחד מבני עיריית ליברפול לפני רב העיר הגאון רבי פלוטניק זצ"ל והתאונן על גודל הצרה שניחתה בביתו כי בתו סטתה מדרך הישר והתיידדה עם גוי ובדעתה לבוא עמו בקשרי חיתון רח"ל. בכה האיש לפניו שיואל לדבר על לבה ולהניאה ממעשיה.

ואכן ניסה הרב לעורר את הנערה בדברי נועם וכיבושין. אך היא הקשתה עורפה ולא אבתה לשמוע ונשארה איתנה בדעתה הקלוקלת.

כשנפגש האב המסכן, לאחר מכן, עם הרב, החל האב לצעוק ולגדף את הרב על כך שלא הצליח במשימתו ומרוב כעסו פלט מפיו שעכשיו הוא רואה שבאמת אין שום תועלת מן הרבנים...

כששמע הרב את גידופיו, השיבו בנחת כדברים הבאים: אמשול לך משל למה הדבר דומה? לרופא גדול ומפורסם שעשה דרכו לעיר גדולה ובדרך הילוכו עבר ביער ופתאום התנפלו עליו שודדים ושדדו כספו ואת תרמיל הרפואות שנשא עמו. כשפתחו השודדים את התיק, ראו שאין שם כלום זולת כמה עשבים פשוטים. ושפכו את תכולת התיק לאשפה.

כשהגיע הרופא לעיר, צבאו על פתחו המון העם כדי למצוא מזור ותרופה לחולים. והנה בין הבאים הגיע אדם עם בתו החולה במחלה מסוכנת ורוב רופאי העיר נתיאשו מלרפאותה. הכיר הרופא בו שהוא אחד השודדים שהתנפלו עליו בדרכו. אמר לו: שוטה שכמותך, הרי היו לי בתיקי כמה עשבים שבהם הייתי מכין תרופה לבתך. אבל מה אעשה ואתה בידך זרקת את עשבי המרפה לאשפה, והפסדת לעצמך שאינני יכול לעזור לך.

פרץ האיש בבכי מר על שבמו ידיו השחית את התקוה האחרונה שהיתה לבתו החולה.

והנמשל כלפיך - אמר הרב לאב הרגזן - כך נראים האנשים שכל ימיהם מזלזלים הם בכבוד הרבנים ואומרים עליהם שאינם שוים להועיל, וכך מטיפים בביתם ומחדירים בבני הבית חיצו רעל ושנאה על הרבנים וגדולי התורה, ובכל הזדמנות עושים אותם ללעג ולקלס בעיני בני הבית, ואינם מבינים שבכך מאבדים את תקוותם האחרונה להצלת בני ביתם מכליון רוחני. כי מכיון שהורגלו לזלזל ברבנים, שוב אינם שומעים מהם כל תוכחה, ומקשים עורפם להמשיך בדרכם הנלוזה.

עפ"י משחת שמן - ח"ד

"הוי זהיר בגחלתך..."

המעשה שלפנינו אירע בראדין באחד מחגי ישראל. יהודי עז פנים בשם ה.ד.ש. דפק על הבימה בבית הכנסת באמצע תפלת יום טוב והכריז קבל עם ועדה כי היום אין לומר פיוט "יוצרות"... עשה זאת מעצמו מבלי לשאול את הרב או את אחד מזקני התלמידי חכמים שנוכחו שם בתפילה, ובהם בעל החפץ חיים.

נתעורר רעש גדול בבית הכנסת עקב החוצפה הגדולה. הרב נתיירא להוצא הגה מפיו, משום שאותו עז פנים, מלבד היותו גברתן ואלים, נתברך גם בבנים ועוזרים שהיו מוכנים בכל עת לבוא לעזרתו.

החפץ חיים שגם הוא התפלל שם, כאמור, לא יכול היה להחריש לנוכח התופעה הזו והגיב: "הכיצד מרשה אדם לעצמו להעזי פניו כנגד זקנים ממנו?! ובהצביעו על זקנו אמר: "הנה זקני כבר הפך שיבה והריני זקן ממנו בהרבה, עליו איפה להתייחס בדרך ארץ".

יהודי ראדין ידעו לספר לאורך ימים על העונש שנענש ה.ד.ש. מן השמים, מלבד האבידות הקשות שאירעו במשפחתו. לבסוף נאלץ לבוא ולבקש מחילה מהחפץ חיים ומכל הקהל.

הח"ח חיינו ופעלו

המשך - כבוד תלמידי חכמים

"כל הנוגע בהר"...

מינז לאחר שנתמנה **הגאון מטשיבין - רבי דוב בעריש ווינדנפלד** זצ"ל לרבה של טשיבין אירע מעשה שגרם לכל בני העיר לעמוד על גדולתו.

היה זה כאשר הופיעו לפניו שני יהודים לדין תורה בעסקי ממונות. אחד מבעלי הדין, שהיה חתנו של אחד מראשי הקהלה, יצא חייב בדין והכריז שאין בדעתו לקיים את הפסק, משום שהיו לו טענות על פסק הדין.

לרב מטשיבין כאב הדבר, משום שזה עתה נתמנה לרב וחשש שממנו יראו עוד אנשים וכן יעשו. והאמת בעיר תהיה נעדרת. כמה ימים שמר את הדבר בלבו. ואולם יום אחד פגש את חתנו של המתדיין ופלט מפיו שמאוד מציקה לו התנהגות חתנו עד שהדבר מפריע לו להתרכז בלימודו...

והנה מספר ימים לאחר מכן חלה האיש שהכריז שלא יציית לפסק הדין, ונפטר בדמי ימיו. רבי דוב בעריש הצטער מאד על פטירתו של אותו יהודי ועל כך שהקפיד על מעשיו, ועסק רבות בתיקון נשמתו. בכל ימיו שמר את יום היארצייט שלו, והיה לומד משניות ומדליק נר לעילוי נשמתו.

שר התורה

גולד שליט א שציטט דברים שכתב פלוני בערך כהאי לישנא: "זכית לבנות עוד ג' בתים מרווחים... מלבד ב' הבתים שבניתי זה מכבר..." שאל הרב גולד על אלו בתים מדבר הכותב? הרי אין לנו מושג מיהו ובמה עיסוקו?

ואז ניתנת הרשות לכל אדם לשער כיד דמיונו הטובה עליו או הקרובה ללבו, מיהו האיש? אולי מדובר על קבלן שכבר הצליח לבנות חמשה בתים מפוארים ומרווחים. ושמה מדובר בשדכן שהצליח להקים חמשה בתים נאמנים בישראל. ואולי לא זה ולא זה, אלא בכלל מדובר על עושה "בתים" של תפילין, ואולי מדובר בפייטן שכתב חמשה "בתים" של שיר...

כמובן, חילוקי השערות מקוריות אלו, לא יתכנו אלא במצב שלא מכירים את הכותב וטיבו, אבל כשנגלה את האמת מיהו ה"בנאי" הזה יתברר שכל ההשערות בטעות יסודן ויעידו על חוסר המושג והמשיג. ובכן, ה"בנאי" המדובר הוא לא אחר מאשר הגאון המפורסם **רבי אהרן וולקין** זצ"ל מחבר ספרי "בית אהרן" וכשכתב על ה"בתים" שזכה לבנות כוונתו הייתה על ספריו אלו. וכי מישוהו שיוודע עתה במי מדובר, היה מהין להעלות בדעתו את ההשערות דלעיל?

מכאן לימוד מאלף: כשבאים להבין ולפרשן את טבעם ותכונותיהם של תלמידי חכמים וגדולי תורה, צריך קודם כל להכיר את טיבם. את גדולתם העצומה במ"ח קניני התורה, ורק אחר שנדע מראש במי מדובר, נבין ונשכיל כיצד להעריכם נכונה, גם במושגים הצרים שלנו.

כיבוד אב ואם

בנים, הזהרו ב"גחלתן"...

סיפר הרה"צ **רבי אלימלך בידרמן** שליט"א: פעם הוצרך כ"ק **אדמו"ר רבי אלעזר מנדל מלעלוב** זצ"ל להדליק את מקטרתו. לכן ביקש מבנו **רבי דוד צבי שלמה בידרמן** זצ"ל שיביא לו מעט אש.

תיכף ומיד הלך הבן ונטל גחלת מן הגחלים הלוחשות שהיו בתנור, ומחמת חום האש העביר את הגחלת מיד ליד... כדי שלא יכווה. כאשר הגיע כך לפני אביו, הוכיחו האב שאין ראוי לבן לנהוג כך מפני כבוד האב [היה נראה לאב שהגחלת מוחזקת ע"י דבר אחר, ועשה כן רק לשם השעשוע].

כששמע הבן את דברי אביו הפסיק להעביר הגחלת מיד ליד, מפני ציווי אביו והתאמץ בעוז רוח להחזיק הגחלת בידו עד שהדליק אביו מקטרתו, אף שע"ז נכווה קשות בידו...

עוד סיפר: לפני כשלושים שנה אירעו כמה אסונות בכולל לאברכים בני עליה בבני ברק, כאשר כמה מטובי האברכים נפטרו לב"ע בדמי ימיהם בזה אחר זה רח"ל. הצער והיגון היו כבדים מנשוא.

נכנסו איפוא, בני הכולל אל הגאון **רבי יעקב ישראל קניבסקי - הסטייפלער** זצ"ל ושאלוהו בשל מה הסער הגדול הזה? השיב להם הסטייפלער: הוריהם של אברכים אלו הינם ניצולי השואה האיומה, אשר במיטב שנותיהם שהו במחנות הנוראים ההם ולא היה בידם לעסוק בתורה ואינם תלמידי חכמים. כעת אחרי עשרות שנים זכו שבניהם נעשו תלמידי חכמים ממש, אך למגינת הלב, הבנים מביטים על הוריהם במעט זיזול, מחמת מעלתם היתירה עליהם בידיעת התורה, ובשל כך אירעו אסונות אלו.

הזכות הגדולה לרך הנולד...

כשהיו באים לכבד את הגאון **רבי בן ציון אבא שאול** זצ"ל בסנדקאות בנימוק שזו זכות עבור הרך נולד. היה מורה לכבד קודם את הסבא מצד האב או מצד האם בנימוק כי "הזכות הגדולה ביותר עבור התינוק, שעל ידו יקיים אביו את מצות כיבוד אב והוראת חכמים שחייב אדם בכבוד חמיו!"

וכשדיבר פעם עם בנו יחידו על הכרת הטוב לאמא, התבטא: מעולם לא אמרתי לאמא 'לא'... והוסיף: "בגיל עשר התחלתי לחשוב: מה זה לומר לאמא תכיני לי כוס תה"... מדוע צריכה אמא לשרת אותי הרי אני הוא החייב לשרת אותה... ומאז פסקתי לבקש ממנה כל דבר שיכולתי לעשות בעצמי!"

יגילו במלכם

מצוה חמורה ונשגבה זו של כיבוד אב ואם נלמדת מהפסוק: "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך"...

ואמרו הז"ל (תנחומא קדושים טו): "בא וראה, מצות כיבוד אב ואם כמה חביבה לפני הקב"ה, שאין הקב"ה מקפח שכרו בין צדיק בין רשע. מנלן? מעשו הרשע, על שכיבד את אביו, נתן לו הקב"ה את כל הכבוד הזה [ברכות יצחק]... ומה אם רשע זה, על שכיבד את אביו, מה פרע לו הקב"ה. המכבד את אבותיו ועושה מצוות אחרות על אחת כמה וכמה".

הרמב"ן ז"ל בפירושו כותב, שמה שהתורה הזהירה על כיבוד הורים הוא מפני שהם שותפים ליצירתו של האדם כמו הקב"ה. ותמה על כך **החתם סופר** (בספרו עה"ת) הרי מבואר בגמרא (עירובין יג:) נמנו וגמרו שנוח לו לאדם שלא נברא משנברא, והיאך יחזיק להורים טובה על בריאתו?

אלא התשובה היא כפי שכבר כתבו התוספות (שם), במה דברים אמורים שנוח לו שלא נברא משנברא, זהו בסתם בני אדם, אבל עבדי ה', אשרי להם ולדורם, ועל כך מברכים אנו: "ברוך הוא אלוהינו שבראנו לכבודו".

נמצא איפוא, כי לאחר קבלת עול מלכות שמים בפסוק "אנכי ה' אלוהיך... לא יהיה לך אלוהים אחרים על פני" ואחרי הפסוק "זכור את יום השבת לקדשו" שהיא אות ברית ביננו לבוראינו, הרי אנו עבדים לה', וממילא נוח לנו שנבראנו. ואז-אז עלינו לכבד את הורינו שהביאונו לעולם הזה שעל ידו ננחל ונזכה לעולם הבא.

מובא בזוהר הק' (סוף פרשת בחוקותי) בזה הלשון (מתורגם מלשון ארמית): אם הבן הולך בדרך מעוקל, ודאי מבזה את אביו. ודאי עושה לו בזיון. ואם הבן הולך בדרך הישר ותיקן מעשיו, ודאי זה מכבד את אביו, מכבדו בעולם הזה בין בני אדם (שאומרים אשרי יולדתו), ומכבדו בעולם העליון אצל הקב"ה, והקב"ה מרחם עליו ומושיב אותו בכסא כבודו הראוי לו.

וכתב הקצשו"ע (קמג-כא) "מי שהוא רוצה באמת לכבד את אביו ואת אמו, יעסוק בתורה ובמעשים טובים שזהו הכבוד הגדול לאביו, שאומרים אשרי לאב ואם שגידלו בן כזה".

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

'זאתא שוחט'...

הסבירה ביותר הינה 'ארצות הברית של אמריקה', אך דא עקא: ממשלת ארה"ב לא מאשרת הגירה למי שלא מסוגל להציג ערבות כספית של אזרח אמריקני המסוגל לכלכל אותו. הממשלה לא מעוניינת במהגרים עניים שיפלו על צווארי מחלקת הרווחה שלה...

נו, מי יכול לעזור להם? הלווא אין להם שם כל מכר וגואל! לפתע נזכרת אחותי באותו שוחט שאבא כל כך עזר לו בשעת דחקו וצרתו. אולי הוא יוכל לעזור?

אבל לך תמצא אותו באחד מתוך עשר מיליון!! הקילומטרים המרובעים של המדינה האדירה...

אמנם, כאשר חש אדם בסכנה הוא יעשה הכל, כולל הכל, כדי להינצל. מלבד שמו של השוחט אין לה כל מושג לגביו, אבל היא יוצאת למסע שאולי יציל את חייה. בדרך לא דרך הצליחה להשיג "ספר טלפונים" שבו שמות וכתובות של יהודים רבים שהתגוררו בקהילות היהודיות בארה"ב. דפדפה במהירות לשמו של השוחט והושחרו עיניה:

תחת השם הזה הסתופפו כ-50 יהודים, שכן היה זה "שם יהודי קלאסי". אסור להתיימש וגם אין מה להפסיד, הלכה והכינה מכתב בערך בנוסח הבא:

לכבוד השוחט.... שמי גב' אדלר, ואני מתגוררת בוינה שבאוסטריה. אני בתו של ראש הקהל בהמבורג ר' מאיר בהרנד. באם אתה הוא השוחט שאבא שלי עזר לו כשיצאת מהמבורג לעבר ארה"ב, אם כן אני זקוקה עכשיו לעזרתך להוציא את משפחתי, ועוד משפחה אחת של חברתי מכאן, אודה לך מאוד...

הכינה כ-50 עותקים ושיגרה אותם לכתובות השונות שהופיעו במדריך. עצם העובדה שכל כך הרבה מכתבים - הממוענים לאותו שם - יצאו מאוסטריה לעבר ארה"ב בתקופה שהנאצים כבר שלטו שם, זה עצמו כבר נס.

אבל היא קיוותה לנס נוסף!...

* * *

הנס הנוסף התרחש בדמות מברק ('טלגרמה') שהגיע אליה. השולח אישר שהוא השוחט, למרות התמציתיות בה נכתבו מברקים לא שכח להזכיר את חסדי אביה, וציין שיעשה כל מאמץ לסייע!

חלפה תקופה קצרה ו'לואי ספטימוס' - עשיר יהודי אמריקני - לקח חסות על שתי המשפחות, שלה ושל חברתה. מסתבר שהשוחט עצמו כבר שימש כרב קהילה בארה"ב. לו עצמו לא היו האמצעים לחתום על הערבות, אך הוא מצא את הדרך להפעיל השפעה על העשיר שיעשה זאת. וכך, תוך תקופה קצרה מצאו את עצמן שתי המשפחות בדרך למדינת החופש.

מיותר לציין שכמעט כל מי שנותר באוסטריה נספה בשואה הי"ד!

כאשר סייע אבא זכרונו לברכה לשוחט, לא חשב על כך שהוא בעצם עוזר ל...עצמו! הוא עשה את מה שהרגיש שיש לעשות לטובת יהודי, אך במעשה זה הציל את חיי בתו, ואת כל צאצאיו שנולדו ממנה!

את הסיפור המדהים הבא שמענו מהרה"ג רבי מנדל גרוסמן שליט"א [יישר כוחו]:

הוזמנתי להשתתף בשלום-זכר' שערך אברך מיישיבתנו, מרכז-התורה. ישב שם סבא של אבי-הבן, אשר פנה ושאל: 'רוצה לשמוע סיפור?'

- כמובן שרציתי!

והוא מספר: אבי הבן נקרא "מאיר בהרנד" על שם סבא-רבה שלו, כלומר על שם אבי.

אבא היה ראש-הקהל ב'המבורג', גרמניה, בסביבות שנות 1920 [למניינם]. באותה תקופה כיהן שם כשוחט, יהודי שנודע כירא שמים ובר-סמכא שכולם גומרים עליו את ההלל.

פעם אחת נתפס השוחט עובר על איזה מנהג, שלא קשור לתחום השחיטה. אבל היות וביהדות אשכנז מאוד הקפידו על הדבר הזה, החליטו ראשי הקהילה להעביר אותו מתפקידו על-אתר. נכשלת במשהו - אי אפשר לסמוך יותר על שחיטתך!

אבא, שכאמור שימש כראש-הקהל, לא הסכים עם הפיטורין. הוא סבר שמכשול כזה לא מספיק כדי להעביר שוחט מתפקידו, ובפרט שאין קשר בין המכשול לתחום השחיטה. ומה גם ש"אם ראית ת"ח שעבר עבירה בלילה אל תהרהר אחריו ביום שבוודאי עשה תשובה" (ברכות יט).

הוא ניסה לשנות את ההחלטה בכל דרך - אך ללא הצלחה.

* * *

בלית ברירה החל להוגיע את מוחו בשאלה: מה בכל אופן ניתן לעשות כדי "למזער את הנזק"? השוחט הלוא אמור להיות ללא פרנסה, וכאשר תיוודע סיבת הפיטורין גם יתבזה לעין-כל. מה יהיה עליו? ועל משפחתו?

נצנץ במוחו רעיון. ניגש לשוחט ובירר 'מה תכניויתך לעתיד?' נענה השוחט שעקב הפיטורין הצפויים הוא לא רואה לעצמו שום סיכוי באירופה, לפיכך החליט להגר לארה"ב ושם לנסות את מזלו מחדש. הודיע לו אבא: אסכם עם הנוגעים בדבר שלא יפרסמו את ענין הפיטורין, וממילא בושות לא יהיו ותצא מכאן בשם-טוב! אארגן לך מסיבת-פרידה גדולה. נזמין את כל הקהילה, ובאופן זה יוותר הרושם שעזבת מרצונך...

וכך הווה. קיימו מסיבה גדולה, דרשו דרשות, ונפרדו ממנו כולם בברכות עד בלי די. לפני שעזב אף צייד אותו אבא בקצת כסף, כדי שיהיה לו עם מה להתחיל את החיים החדשים באמריקה.

חלפו כמה שנים ואחותי נישאה לבחור וינאי בשם "אדלר". וינה האוסטרית הייתה אז עיר ואם בישראל, התגוררו בה כ-175,000 יהודים. אחותי הלכה אחר בעלה לוינה, שם הקימו את משפחתם.

* * *

שבת-זכור, שנת תרצ"ח: צבא גרמניה פולש לאוסטריה ומבצע את ה"אנשלוס" [-סיפור] ללא קרב. אוסטריה על כל משאביה [כולל האינטרפול הבינלאומי...] נופלים כפרי בשל לאשמדאי הנאצי. העולם שותק, אך יהודי המדינה פותחים במנוסה כללית.

אחותי ובעלה מוגיעים את מוחם לאן להימלט. האופציה

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il